

**Програма фахового випробування
при вступі на навчання для здобуття ступеня магістра за спеціальністю
263 «Цивільна безпека» (освітня програма Цивільний захист)**

Вступні випробування проводяться з метою:

- перевірки відповідності знань, умінь та навичок курсантів і студентів програмним вимогам;
- виявлення та оцінки рівня навчальних досягнень курсантів та студентів;
- оцінки ступеня підготовленості вступників до подальшого навчання в Університеті за спеціальністю 263 “Цивільна безпека» (освітня програма цивільний захист) для здобуття ступеня магістра (на основі здобутого ступеня).

**Завдання вступних випробувань полягає у тому, щоб оцінити наступні
знання та вміння курсантів і студентів з наступних питань:**

- загрози виникнення небезпеки, уражаючих чинників та їх впливу на населення;
- захист від уражаючих чинників джерела надзвичайної ситуації систем опалення, вентиляції і кондиціонування;
- відповідність відведеної території під нове будівництво вимогам норм з питань безпеки у надзвичайних ситуаціях;
- технічні заходи захисту від уражаючих чинників джерела надзвичайної ситуації будівель та споруд, населених пунктів, промислових та інших об’єктів;
- відповідність безпечності речовин, матеріалів, конструкцій, будівель та споруд вимогам державних стандартів, нормам і правилам у галузі цивільного захисту;
- небезпеки будівель та споруд на стадії будівництва та експлуатації;
- небезпеки процесів виробництва та потенційно небезпечних об’єктів на стадії експлуатації;
- відповідність автоматичних систем виявлення загрози виникнення техногенних надзвичайних ситуацій вимогам безпеки;
- небезпеки і рівні захисту апаратів і обладнання;
- ймовірності виникнення надзвичайних ситуацій техногенного походження та їх наслідків;
- ймовірності виникнення надзвичайних ситуацій внаслідок дії небезпечних природних явищ;
- масштаби надзвичайних ситуацій;
- заходи з попередження виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;
- аналізування аварійної обстановки (ситуації);

- контроль за забезпеченням дотримання вимог норм і правил з техногенної безпеки та цивільного захисту під час проектування будівель і споруд;
- забезпечення дотримання вимог норм і правил з техногенної безпеки під час виготовлення речовин і матеріалів, приладів, обладнання та іншої продукції;
- забезпечення дотримання вимог норм і правил техногенної безпеки під час будівництва, реконструкції, технічного переоснащення будівель, споруд та інших об'єктів;
- забезпечення дотримання вимог, норм і правил з техногенної безпеки під час експлуатації будівель, споруд та інших об'єктів;
- дії щодо попередження виникнення надзвичайних ситуацій та зменшення рівня вірогідного пошкодження;
- заходи щодо захисту населення і виробничого персоналу від наслідків аварії, катастрофи, стихійного лиха;
- дотримання безпеки та гігієни праці;
- функціонування особового складу оперативно-рятувального підрозділу у постійній готовності до дій за призначенням;
- наявність та утриманням у підрозділах аварійно-рятувального оснащення та матеріалів оперативного призначення;
- проведення занять з професійної підготовки;
- проведення заходів з пропаганди знань з питань цивільного захисту;
- дії щодо попередження виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;
- управління підрозділами сил цивільного захисту під час ліквідування наслідків надзвичайної ситуації, рятування людей, евакуації матеріальних цінностей;
- контроль за дотриманням вимог чинного законодавства у сфері цивільного захисту під час експлуатації будівель, споруд та інших об'єктів;
- можливість виникнення небезпек, шкідливих та небезпечних чинників на об'єктах та територіях, що знаходяться у зоні відповідальності підрозділу;
- захист у разі виникнення надзвичайної ситуації;
- дії з ліквідування наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;
- безпечне використання пожежно-технічного, аварійно-рятувального обладнання та підтримання його у справному стані;
- забезпечення безперервної роботи засобів особистого захисту особового складу (захисних дихальних апаратів);
- забезпечення працездатності засобів зв'язку та управління.

НАЗВА РОЗДІЛУ, ТЕМИ	ЗМІСТ
БЕЗПЕКА ПОТЕНЦІЙНО НЕБЕЗПЕЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ВИРОБНИЦТВ	
Розділ 1. Теоретичні основи безпечності потенційно небезпечних процесів виробництв	
Законодавство України у сфері цивільного захисту та техногенної безпеки до промислових об'єктів	<ul style="list-style-type: none"> – Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій. – Основні вимоги Кодексу Цивільного захисту України у сфері цивільного захисту та техногенної безпеки до промислових об'єктів.
Державне управління та захист населення і територій від надзвичайних ситуацій	<ul style="list-style-type: none"> – Державні органи управління у сфері захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. – Основні вимоги правил з техногенної безпеки до промислових об'єктів.
Порядок ідентифікації, паспортизації та обліку потенційно небезпечних об'єктів, технологічних процесів та апаратів	<ul style="list-style-type: none"> – Ідентифікація – одна із основних складових забезпечення безпеки потенційно небезпечних об'єктів. – Загальні засади паспортизації потенційно небезпечних об'єктів. – Реєстрація потенційно небезпечних об'єктів.
Розділ 2. Оцінка безпеки потенційно небезпечних процесів та апаратів	
Законодавство України про об'єкти підвищеної безпеки. ідентифікація, декларування, облік та реєстрація об'єктів підвищеної безпеки	<ul style="list-style-type: none"> – Ідентифікація об'єктів підвищеної безпеки. – Декларування об'єктів підвищеної безпеки.
Основні положення розробки ПЛАС та ПЛА	<ul style="list-style-type: none"> – ПЛАС – основний документ з організації заходів для ліквідації аварійних ситуацій. – Аналіз техногенної безпеки підприємства (об'єкта).
Теоретичні основи технології пожежовибухонебезпечних виробництв	<ul style="list-style-type: none"> – Основні технологічні поняття. – Джерела інформації про технологічні процеси виробництв.
Розділ 3. Виявлення аварій та аварійних ситуацій на виробництві та їх попередження	
Аналіз умов утворення вибухопожежонебезпечного середовища у технологічному обладнанні	<ul style="list-style-type: none"> – Аналіз умов утворення горючого середовища в апаратах з рідинами. – Аналіз умов утворення горючого середовища в апаратах з газами. – Аналіз умов утворення горючого середовища в апаратах з пилом та волокнами.
Запобігання виходу горючих речовин з нормально працюючих технологічних апаратів	<ul style="list-style-type: none"> – Пожежна безпека апаратів з відкритою поверхнею випаровування рідин. – Пожежна безпека апаратів з дихальними пристроями. – Пожежна безпека апаратів, що працюють під надлишковим тиском.
Пожежна безпека виходу горючих речовин із пошкодженого технологічного обладнання	<ul style="list-style-type: none"> – Загальна характеристика аварійних ситуацій. – Основні параметри, що характеризують пожежну небезпеку при локальних пошкодженнях апаратів. – Пожежна безпека при повному руйнуванні технологічного обладнання.

Виробничі джерела запалювання на промислових об'єктах	<ul style="list-style-type: none"> – Небезпека виникнення джерел запалювання та їх класифікація. – Відкритий вогонь, розжарені продукти горіння. – Теплові прояви механічної енергії. – Теплові прояви електричної енергії. – Теплові прояви хімічних реакцій.
Класифікація приміщень, будинків та зовнішніх установок за вибухопожежною та пожежною небезпекою	<ul style="list-style-type: none"> – Категорії приміщень за вибухопожежною та пожежною небезпекою. – Методи розрахунку критеріїв вибухопожежної небезпеки приміщень. – Категорії будинків та окремих протипожежних відсіків за вибухопожежною та пожежною небезпекою. – Категорії зовнішніх установок за вибухопожежною і пожежною небезпекою.
Розділ 4. Експертна оцінка стану техногенної безпеки об'єкта	
Класифікація основних технологічних процесів та апаратів	<ul style="list-style-type: none"> – Основні фізико-механічні процеси виробництв. – Класифікація техпроцесів за видом рушійної сили. – Апарати для здійснення типових технологічних процесів.
Запобігання аварій при зберіганні горючих та легкозаймистих рідин	<ul style="list-style-type: none"> – Зберігання ЛЗР та ГР в резервуарах. Резервуарні парки. – Пожежна небезпека процесів зберігання ЛЗР і ГР. – Вимоги безпечної експлуатації резервуарів та резервуарних парків.
Небезпека процесів зберігання горючих газів та запобігання виникнення аварійних ситуацій	<ul style="list-style-type: none"> – Ємності для зберігання горючих газів. – Пожежовибухонебезпека ємностей для зберігання зріджених вуглеводневих газів. – Вимоги безпечної експлуатації апаратів з горючими газами.
Небезпека теплових технологічних процесів	<ul style="list-style-type: none"> – Способи нагрівання ЛЗР-ГР та основні теплоносії. – Різновиди теплообмінників. – Пожежна небезпека теплообмінників. – Вимоги безпечної експлуатації теплообмінників.
Небезпека транспортування горючих речовин	<ul style="list-style-type: none"> – Способи транспортування горючих рідин та газів. – Пожежо- та вибухонебезпека процесів транспортування. – Забезпечення безпечної експлуатації процесів транспортування горючих речовин.
Запобігання поширення пожежі на виробництві	<ul style="list-style-type: none"> – Причини та умови поширення пожежі. – Обмеження кількості горючих речовин та матеріалів на виробництві. – Евакуація горючих речовин та матеріалів на випадок аварії або пожежі.
Небезпека виробничих процесів подрібнення горючих речовин	<ul style="list-style-type: none"> – Процеси дроблення та здрібнювання твердих горючих речовин. – Пожежна небезпека процесів здрібнювання. – Заходи профілактики процесів подрібнення.
Небезпека виробничих дільниць фарбування	<ul style="list-style-type: none"> – Характеристика лакофарбових матеріалів. – Способи фарбування виробів та їх пожежна небезпека. – Заходи пожежної профілактики фарбувальних процесів.
Розділ 5. Забезпечення техногенної безпеки на виробництві	
Небезпека технологічних дільниць сушіння	<ul style="list-style-type: none"> – Промислові способи сушіння матеріалів. Види та конструкції сушарок. – Пожежна небезпека процесів сушіння. – Заходи безпечної експлуатації сушарок.

Небезпека технологічних процесів обробки деревини	<ul style="list-style-type: none"> – Основні технологічні операції деревообробних підприємств. – Пожежна небезпека процесів обробки деревини. – Заходи безпечної експлуатації деревообробних дільниць.
Небезпека технологічних процесів обробки металів	<ul style="list-style-type: none"> – Небезпеки технологічних операції обробки металів. – Небезпеки процесів обробки металів. – Порядок проведення вогневих робіт у механічних цехах.
Захист працюючого персоналу при роботі з хімічно-небезпечними речовинами	<ul style="list-style-type: none"> – Класифікація засобів індивідуального захисту для захисту від сильнодіючих отруйних речовин. – Протигази, респіратори і простіші засоби. – Засоби захисту шкіри.
ТЕХНОГЕННА БЕЗПЕКА АЕС	
Розділ 1. Теоретичні основи ядерної енергетики та технологічне обладнання АЕС	
Джерела радіації та її природа	<ul style="list-style-type: none"> – Радіоактивні речовини та промислові джерела іонізуючого випромінювання. – Одиниці виміру радіоактивності і дози випромінювання. – Закон радіоактивного розпаду.
Біологічна дія іонізуючого випромінювання	<ul style="list-style-type: none"> – Біологічна дія та уражаючі дози радіоактивного опромінення. – Нормування радіаційної безпеки.
Енергетичні ядерні реактори	<ul style="list-style-type: none"> – Класифікація ядерних реакторів. – Корпусні водо-водяні реактори. – Канальні водографітні реактори. – Реактори інших типів.
Компоновка АЕС. Технологічний процес одержання електроенергії	<ul style="list-style-type: none"> – Генеральний план АЕС. – Технологічна схема та компоновка енергоблоку з реактором ВВЕР-1000. – Технічне водопостачання.
Обладнання технологічної схеми АЕС	<ul style="list-style-type: none"> – Теплообмінне обладнання АЕС. – Турбінні установки. – Головні циркуляційні насоси. – Енергетична арматура.
Розділ 2. Забезпечення техногенної безпеки об'єктів АЕС	
Забезпечення радіаційної безпеки під час перевантаження ядерного палива	<ul style="list-style-type: none"> – Вимоги ядерної безпеки під час перевантаження палива. – Перевантажувальне обладнання реактора ВВЕР. – Перевантажувальне обладнання реактора РБМК.
Експлуатація та обслуговування АЕС	<ul style="list-style-type: none"> – Режим роботи енергоблоків АЕС. – Експлуатація АЕС.
Теоретичні основи ліквідації наслідків радіаційних аварій	<ul style="list-style-type: none"> – Планування заходів щодо дій персоналу при аварії на АЕС. – Структура та зміст розділу захисту населення у Плані реагування на радіаційні аварії. – Заходи щодо захисту населення і територій при аваріях на АЕС.
Пожежна небезпека АЕС	<ul style="list-style-type: none"> – Основні напрямки пожежної небезпеки АЕС. – Пожежонебезпечні властивості речовин та матеріалів, які використовуються на АЕС. – Основні напрямки протипожежного захисту АЕС.

ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Розділ 1. Правові та організаційні питання охорони праці

Навчання працівників	Вимоги щодо навчання працівників з урахуванням їх функціональних обов'язків.
Виробничий травматизм	Визначення коефіцієнту частоти травматизму для конкретних умов на основі даних щодо травматизму і кількості працюючих.
Нещасні випадки на виробництві	Розслідування нещасних випадків на виробництві за допомогою певних методик в умовах відповідного виробничого підрозділу, використовуючи нормативно-правові акти.

Розділ 2. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії

Санітарно-гігієнічні умови праці	Оцінювання відповідності санітарно-гігієнічних умов праці нормам.
Методи нормалізації умов праці	Раціональні методи нормалізації умов праці в конкретній виробничій ситуації.
Аналіз умов праці	Аналіз умов праці за шкідливими факторами.
Обмеження надходження шкідливих речовин	Заходи обмеження надходження шкідливих речовин у повітря робочої зони.
Виробнича санітарія	Дотримання вимог з виробничої санітарії.
Інструктаж з захисту від шкідливих факторів	Інструктажі на робочому місці з питань захисту від шкідливих факторів.

Розділ 3. Основи техніки безпеки

Електронебезпека	Заходи попередження електротравматизму при переході напруги на неструмоведучі частини.
Долікарська допомога	Надання долікарської допомоги при ураженні електричним струмом.

Розділ 4. Вимоги безпеки при експлуатації транспортних засобів

Вимоги безпеки при експлуатації транспортних засобів	Вимоги безпеки до технічного стану та обладнання транспортних засобів. Вібрація робочого місця водія. Токсичні речовини у кабінах. Мікроклімат у кабінах. Вимоги безпеки при навантаженні, розвантаженні та перевезенні вантажів.
--	---

РАДІАЦІЙНИЙ, ХІМІЧНИЙ ТА БІОЛОГІЧНИЙ ЗАХИСТ

Розділ 1. Організація захисту від впливу небезпечних речовин

Організація захисту від впливу небезпечних речовин	<ul style="list-style-type: none">– Загальні правила поведіння суб'єктів господарювання щодо захисту працівників від шкідливого впливу хімічних речовин.– Правила техногенної безпеки у сфері цивільного захисту на підприємствах, в організаціях, установах та на небезпечних територіях.– Особливості дій аварійно-рятувальних підрозділів під час ліквідації наслідків аварії.
Індивідуальні та колективні засоби захисту	<ul style="list-style-type: none">– Класифікація індивідуальних засобів захисту (ЗІЗ) від ЗМУ.– Індивідуальні засоби захисту органів дихання.– Засоби захисту шкіри та очей.

	– Колективні засоби захисту.
Розділ 2. Методи та засоби радіаційного та хімічного захисту	
Прилади радіаційної, хімічної розвідки та дозиметричного контролю	– Індикатори. – Рентгенометри. – Радіометри. – Дозиметри. – Військовий прилад хімічної розвідки.
Проведення деконтамінації постраждалих внаслідок дії хімічних, радіаційних чинників та біологічних агентів	– Засоби захисту персоналу. – Деконтамінація на догоспітальному етапі. – Деконтамінація на ранньому госпітальному етапі. – Проведення деконтамінації при масових випадках. – Проведення деконтамінації у поодиноких випадках.
Розділ 3. Організація та проведення навчально-тренувальних занять та робіт в умовах впливу небезпечних речовин	
Організація та проведення навчально-тренувальних занять та робіт в умовах впливу небезпечних речовин	– Режими робіт і відпочинку особового складу підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту ДСНС України під час виконання робіт у засобах індивідуального захисту (ЗІЗ). – Вибір ЗІЗ. – Порядок використання ЗІЗ. – Медичне забезпечення при робіт у ЗІЗ. – Підготовки особового складу, що залучається до виконання робіт у ЗІЗ.
ІНЖЕНЕРНИЙ ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ ТА ТЕРИТОРІЙ	
Розділ 1. Основні вимоги норм проектування інженерно-технічних заходів цивільного захисту	
Роль і місце дисципліни “Інженерний захист населення і територій” у державній системі безпеки та захисту населення	– Міжнародне гуманітарне право у сфері цивільного захисту. – Історія виникнення і розвитку сучасної системи цивільного захисту в Україні. – Законодавство України в сфері цивільного захисту.
Вимоги норм проектування інженерно-технічних заходів цивільної оборони до розташування об’єктів та планування і забудови міст	– Вимоги норм проектування інженерно-технічних заходів цивільної оборони до планування і забудови міст. – Вимоги норм проектування інженерно-технічних заходів цивільної оборони до розташування об’єктів.
Підвищення стійкості функціонування об’єктів сфери виробництва у надзвичайних ситуаціях	– Суть стійкості функціонування об’єктів сфери виробництва та способи її підвищення. – Методи оцінки стійкості функціонування об’єктів сфери виробництва до дії різних вражаючих чинників. – Шляхи і способи підвищення стійкості роботи ОГД.
Методика оцінки стійкості функціонування об’єктів сфери виробництва до дії різних вражаючих чинників	– Зонування території при вибуху газо-повітряної суміші. – Розрахунок стійкості до впливу ударної хвилі та землетрусу.
Розділ 2. Спеціальні стаціонарні захисні споруди	
Греблі, дамби, їх призначення та різновиди. Загальні принципи конструювання гребель та дамб	– Призначення гребель та дамб. – Класифікація гребель та дамб. – Загальні принципи конструювання гребель та дамб.

Підпірні стінки, їх призначення та різновиди. Впливи на підпорні стінки	<ul style="list-style-type: none"> – Призначення підпірних стінок. – Класифікація підпірних стінок. – Впливи на підпорні стінки.
Розділ 3. Заходи протидії небезпечним природним процесам	
Аналіз причин та факторів підтоплення та затоплення територій	<ul style="list-style-type: none"> – Підтоплення. Ознаки головних видів підтоплення територій. – Класифікація причин та факторів підтоплення. – Причини та наслідки підтоплення урбанізованих територій.
Інженерний захист населення і територій від підтоплення та затоплення	<ul style="list-style-type: none"> – Граничні глибини залягання ґрунтових вод для територій міст і селищ. – Запобіжні заходи для захисту від підтоплення та затоплення.
Зсуви та зсувні процеси на території України. Інженерний захист населення і територій від зсувів	<ul style="list-style-type: none"> – Характеристика зсувів. – Умови виникнення зсувного процесу та класифікація зсувів. – Інженерно-геологічні типи схилів території України. Методи інженерно-геологічного вивчення зсувів. – Інженерний захист населення і територій від зсувів.
Загальна характеристика селів	<ul style="list-style-type: none"> – Загальні відомості про селі. – Основні характеристики селів. – Класифікація селів.
Інженерний захист населення і територій від селів	<ul style="list-style-type: none"> – Види споруд і протиселевих заходів для інженерного захисту від селевих потоків. – Основні розрахункові положення щодо протиселевих споруд.
Небезпечні геофізичні процеси	<ul style="list-style-type: none"> – Сейсмічні явища. – Види землетрусів. – Вивчення землетрусів.
Інженерний захист населення і територій від землетрусів	<ul style="list-style-type: none"> – Шкала сейсмічної бальності. – Сейсмічне районування території. – Вимоги до об'єктів, які будуються у сейсмічних районах.
Розділ 4. Заходи протидії небезпекам гідродинамічного характеру	
Небезпеки гідродинамічного характеру	<ul style="list-style-type: none"> – Стан гідродинамічних небезпек на території України. – Прорив греблі, дамби шлюзу з утворенням проривної повені. – Прорив греблі, дамби шлюзу з утворенням прориву та катастрофічного затоплення. – Розрахунок хвилі прориву.
Захист від небезпек гідродинамічного характеру	<ul style="list-style-type: none"> – Вражаючі фактори і наслідки гідродинамічних аварій. – Зони катастрофічного затоплення. – Програми протипаводкового захисту в Україні. – Система запобігання і реагування на НС при експлуатації водогосподарських систем, комплексів та споруд.
Розділ 5. Захисні споруди цивільного захисту	
Накопичення фонду захисних споруд та будівництва сховищ і протирадіаційних укриттів	<ul style="list-style-type: none"> – Класифікація захисних споруд цивільного захисту. – Способи створення фонду захисних споруд. – Основні положення щодо організації виконання заходів інженерного захисту населення на територіальному і місцевому рівнях.
Основні норми проектування захисних споруд	<ul style="list-style-type: none"> – Вимоги до розташування сховищ. – Конструктивні рішення сховищ.

Об'ємно-планувальні, конструктивні рішення та технічні системи життєзабезпечення захисних споруд	<ul style="list-style-type: none"> – Будівельні конструкції. – Електротехнічні пристрої і зв'язок.
Прийняття, введення в експлуатацію, порядок утримання та списання захисних споруд	<ul style="list-style-type: none"> – Прийняття, введення в експлуатацію захисних споруд. – Утримання захисних споруд цивільної оборони. – Експлуатація захисних споруд у мирний час.
Розділ 6. Захист населення та території від вибухових пристроїв та речовин військового та промислового характеру	
Зберігання та транспортування вибухових небезпечних пристроїв та речовин. Вимоги безпеки до складів вибухових речовин	<ul style="list-style-type: none"> – Класифікація складів вибухових матеріалів. – Загальні вимоги до місць зберігання вибухових матеріалів. – Характеристика складів вибухових матеріалів. – Транспортування вибухових речовин.
Відомості про вибухові речовини, класифікація та основні властивості вибухових речовин військового, промислового та спеціального призначення	<ul style="list-style-type: none"> – Вибухові хімічні сполуки. – Промислові вибухові речовини. – Основні компоненти вибухових механічних сумішей.
Захист населення та території при проведенні підіривних робіт та розмінуванні	<ul style="list-style-type: none"> – Способи підривання і засоби ініціювання промислових вибухових речовин. – Захист населення та території при вогневому підриванні. – Захист населення та території при електричному підриванні.
Розділ 7. Захист населення та території від вибухових пристроїв та речовин військового та промислового характеру	
Цивільна оборона в умовах особливого періоду	<ul style="list-style-type: none"> – Цивільний захист України. – Організаційна будова. – Організація ЦЗ на об'єктах господарської діяльності.
Служби цивільного захисту. Переведення органів і сил цивільного захисту з мирного на воєнний стан	<ul style="list-style-type: none"> – Війська цивільного захисту. – Спеціалізовані формування. – Невоєнізовані формування. – Пункти управління, організація зв'язку та оповіщення.
ПРОФІЛАКТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ ТЕХНОГЕННОЇ БЕЗПЕКИ	
Розділ 1. Наглядова діяльність у сфері пожежної та техногенної безпеки	
Основні положення законодавства у сфері цивільної безпеки	<ul style="list-style-type: none"> – Створення урядового органу для здійснення нагляду та контролю за об'єктами. – Основні поняття та визначення класифікації надзвичайних ситуацій. – Нормативно-правове забезпечення безпеки об'єктів господарської діяльності.
Вимоги законодавства до порядку здійснення нагляду та контролю у сфері господарської діяльності	<ul style="list-style-type: none"> – Основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності. – Організація роботи органів ДСНС з нагляду (контролю) у сфері пожежної та техногенної безпеки.
Методичні рекомендації з організації наглядової	<ul style="list-style-type: none"> – Критерії розподілу об'єктів за ступенем ризику. – Порядок проведення планових та позапланових перевірок

діяльності у сфері пожежної та техногенної безпеки і цивільного захисту	профілактичного характеру об'єктів з питань цивільного захисту та техногенної безпеки. – Статистична звітність.
Основні положення Кодексу про адміністративні правопорушення	– Адміністративне правопорушення та види адміністративних стягнень. – Постанови про накладення штрафу та розмір штрафів.
Адміністративна діяльність у сфері цивільного захисту, техногенної та пожежної безпеки	– Оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері пожежної та техногенної безпеки. – Діловодство у справах про адміністративні правопорушення. – Порядок оформлення матеріалів в разі застосування запобіжних заходів.
Порядок надання права на початок роботи підприємств та використання об'єктів нерухомості	– Порядок надання права на початок роботи новоутворених підприємств, початок використання суб'єктом господарювання об'єктів нерухомості. – Порядок ліцензування діяльності.
Загальні вимоги правил пожежної безпеки	– Організаційні заходи щодо забезпечення пожежної безпеки. – Загальні вимоги пожежної безпеки до територій, будівель, приміщень, споруд. – Протипожежне водопостачання.
Безпечна експлуатація об'єктів з масовим перебуванням людей	– Вимоги безпеки до навчальних та лікувальних закладів. – Вимоги до видовищних та культурно-просвітницьких установ. – Вимоги до підприємств торгівлі та харчування.
Вимоги правил пожежної безпеки до промислових підприємств	– Обов'язки підприємств, установ та організацій щодо забезпечення пожежної безпеки. – Організаційні заходи щодо забезпечення пожежної безпеки промислових підприємств. – Загальні вимоги до промислових підприємств.
Вимоги правил пожежної безпеки до об'єктів зберігання	– Вимоги пожежної безпеки до складів зберігання хімічних речовин та газових балонів
Організація безпечного ведення вогневих ремонтних робіт	– Основні вимоги Правил пожежної безпеки з ведення вогневих ремонтних робіт. – Підготовка обладнання до проведення вогневих робіт. – Порядок проведення вогневих ремонтних робіт.
Вимоги до оснащення об'єктів вогнегасниками	– Загальні вимоги до експлуатації вогнегасників та їх розміщення. – Вимоги до оснащення об'єктів вогнегасниками.
Спеціальне навчання та перевірка знань працівників підприємств та організацій	– Положення про інструктажі. – Спеціальне навчання та перевірка знань працівників, зайнятих на роботах з підвищеною небезпекою.
Порядок оформлення матеріалів про пожежі	– Обов'язки посадових осіб органів поліції та ДСНС під час огляду місця пожежі, виявлення та розслідування правопорушень, пов'язаних з пожежами. – Організація взаємодії під час розгляду заяв і повідомлень про правопорушення, пов'язані з пожежами.
Вимоги правил техногенної безпеки у сфері цивільного захисту на підприємствах, в установах, організаціях та	– Забезпечення техногенної безпеки на об'єктах. – Забезпечення техногенної безпеки на небезпечних територіях. – Організація заходів техногенної безпеки.

небезпечних територіях	
Організація перевірок діяльності міністерств, місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування щодо виконання вимог законодавчих актів з питань техногенної та пожежної безпеки, цивільного захисту	<ul style="list-style-type: none"> – Загальні вимоги до проведення перевірки. – Особливості проведення комплексних, цільових та контрольних перевірок. – Порядок оцінювання діяльності міністерств та органів влади.
Розділ 2. Захист населення від надзвичайних ситуацій	
Основні завдання добровільної та відомчої пожежної охорони	<ul style="list-style-type: none"> – Порядок створення добровільної пожежної охорони. – Положення про добровільні пожежні дружини (команди). – Положення про пожежно-технічну комісію.
Системи пожежної сигналізації та оповіщення	<ul style="list-style-type: none"> – Організація роботи центру приймання тривожних сповіщень. – Монтування систем передавання тривожних сповіщень. – Передача сигналу пожежної тривоги.
Вимоги до проведення евакуації населення у разі загрози виникнення надзвичайних ситуацій	<ul style="list-style-type: none"> – Вимоги законодавства з організації евакуації на об'єктах та територіях в разі виникнення НС. – Порядок створення та організація діяльності евакуаційних органів.
Прогнозування та спостереження щодо оцінки радіаційного та хімічного забруднення. Засоби індивідуального захисту	<ul style="list-style-type: none"> – Основні вимоги з організації прогнозування та спостереження на об'єктах. – Порядок забезпечення населення і працівників засобами радіаційного та хімічного захисту.
Створення, реєстрація та атестація аварійно-рятувальних служб	<ul style="list-style-type: none"> – Порядок створення, реєстрації та атестації аварійно-рятувальних служб. – Вимоги до роботи МАК.
Перевірка діяльності АРС та порядок обслуговування ними об'єктів для запобігання виникнення НС	<ul style="list-style-type: none"> – Вимоги до проведення перевірки діяльності АРС. – Обов'язки аварійно-рятувальних служб з організації профілактичної роботи на об'єктах, що підлягають обов'язковому обслуговуванню аварійно-рятувальними службами.
Порядок ідентифікації, паспортизації та реєстрації потенційно небезпечних об'єктів	<ul style="list-style-type: none"> – Визначення потенційної небезпеки об'єкту. – Порядок проведення ідентифікації, паспортизації та реєстрації потенційно небезпечних об'єктів.
Вимоги законодавства до об'єктів підвищеної безпеки, Порядок ідентифікації та їх Декларування	<ul style="list-style-type: none"> – Методика проведення розрахунків з ідентифікації об'єктів підвищеної безпеки. – Порядок розробки, проведення експертизи, погодження, реєстрації та обліку Декларацій безпеки.
Основні положення розробки ПЛАС та ПЛА	<ul style="list-style-type: none"> – Забезпечення безпечної експлуатації потенційно небезпечних об'єктів. – Порядок розробки, затвердження та погодження плану ліквідації та локалізації аварійних ситуацій і аварій.
Порядок створення страхового фонду документації. Засади функціонування та основні	<ul style="list-style-type: none"> – Політика держави у сфері створення та функціонування державної системи СФД. – Засади функціонування державної системи СФД.

завдання державної системи СФД	
Організаційна структура системи СФД України. Формування, ведення та використання СФД	<ul style="list-style-type: none"> – Суб'єкти державної системи СФД. – Порядок формування, ведення та використання СФД України.
Порядок створення матеріальних резервів	– Основні види матеріальних резервів, їх класифікація, порядок накопичення та використання в разі виникнення надзвичайних ситуацій.
Вимоги нормативно-правових актів до місць масового відпочинку на воді	<ul style="list-style-type: none"> – Заходи безпечної експлуатації місць масового відпочинку на водних об'єктах. – Порядок обліку, реєстрації та обстеження водних об'єктів.
Вимоги законодавства до відходів. Порядок паспортизації місць видалення відходів	<ul style="list-style-type: none"> – Класифікація відходів та порядок їх паспортизації. – Вимоги законодавства до ідентифікації та реєстрації небезпечних відходів на підприємствах.
ІНЖЕНЕРНІ МЕРЕЖІ ТА КОМУНІКАЦІЇ	
Розділ 1. Призначення та робота об'єктів водопостачання	
Роль міських інженерних мереж у структурі міста	<ul style="list-style-type: none"> – Призначення підземних мереж. – Коротка історія розвитку підземних мереж. – Комплексний благоустрій міських територій.
Загальні відомості про системи водопостачання та їх мережі	<ul style="list-style-type: none"> – Призначення систем водопостачання. – Водопровідна мережа як елемент системи водопостачання. – Основні типи водопровідних мереж.
Основні споруди водопровідної мережі	<ul style="list-style-type: none"> – Загальна схема влаштування водопровідної мережі. – Типи водопровідної арматури. – Колодязі.
Водопровідні насосні станції	<ul style="list-style-type: none"> – Класифікація та типи будівель водопровідних станцій. – Видобування води водозабірними свердловинами. – Безпечна експлуатація електротехнічних пристроїв.
Розділ 2. Безпечна експлуатація об'єктів каналізаційної системи	
Загальні відомості про каналізацію	<ul style="list-style-type: none"> – Системи водовідведення і види стічних вод. – Види і схеми каналізаційних мереж. – Трасування каналізаційних мереж.
Обладнання і споруди на каналізаційних мережах	<ul style="list-style-type: none"> – Колодязі і камери. – Дощоприймачі. – Перетинання трубопроводів із перешкодами.
Каналізаційні насосні станції	<ul style="list-style-type: none"> – Види та класифікація каналізаційних насосних станцій. – Вимоги до розташування каналізаційних насосних станцій. – Безпека праці під час обслуговування каналізаційних насосних станцій.
Влаштування труб каналізаційної мережі	<ul style="list-style-type: none"> – Форми труб каналізаційної мережі. – Матеріали труб і спосіб їх з'єднання. – Влаштування основ під трубами. Ізоляція труб. – Глибина закладання каналізаційних мереж.
Розділ 3. Безпечна експлуатація систем тепlopостачання	
Загальні відомості про	– Призначення теплових мереж.

теплопостачання	– Класифікація систем теплопостачання, теплових мереж та споживачів теплової енергії за надійністю теплопостачання. Трасування теплової мережі.
Влаштування теплових мереж	– Вимоги до труб теплових мереж. – Вимоги до прокладання труб теплової мережі. – Особливості прокладання теплових мереж.
Попередження надзвичайних ситуацій під час експлуатації теплових мереж	– Основні види аварій на теплових мережах. – Методи виявлення та ліквідація пошкоджень систем теплопостачання. – Випробування теплових мереж.
Розділ 4. Призначення та робота систем газопостачання	
Загальні відомості про газопостачання	– Призначення газових мереж. – Методи прокладання газових мереж. – Основні пристрої газової мережі.
Попередження надзвичайних ситуацій під час експлуатації газових мереж	– Захист газопроводів від корозії. – Можливі шляхи розвитку аварій на розподільних газопроводах. – Варіанти розвитку аварій на газорегуляторних пунктах і установках.
Розділ 5. Призначення та робота систем електропостачання населених пунктів	
Загальні відомості про електропостачання	– Призначення електричних мереж. – Загальна схема електропостачання міста. – Конструкції силових кабелів.
Основні лінії електропередачі	– Повітряні електричні мережі. – Кабельні електричні мережі. – Споживачі електричної енергії.
Переходи інженерних мереж через штучні та природні перешкоди	– Підземні переходи мереж через залізничні та шосейні магістралі. – Перетинання водних перепон дюкерами. – Надземні переходи трубопроводами.
ПРИРОДНІ ТА ТЕХНОГЕННІ ЗАГРОЗИ, ОЦІНЮВАННЯ НЕБЕЗПЕКИ	
Розділ 1. Джерела забруднення навколишнього середовища	
Забруднення атмосферного повітря	– Джерела забруднення. – Екологічні наслідки.
Забруднення водного середовища	– Джерела забруднення. – Екологічні наслідки.
Забруднення ґрунту	– Джерела забруднення. – Екологічні наслідки.
Розділ 2. Небезпечні природні процеси	
Геологічно-небезпечні явища	– Геологічно небезпечні явища. – Основні види зсувів їх структурні елементи. – Причини порушення стійкості схилів. – Умови стійкості.
Геофізично-небезпечні явища	– Фізична природа сейсмічності. Сейсмічні явища. – Види землетрусів. – Вивчення землетрусів. – Види вулканів.
Гідрологічно-небезпечні явища	– Морські надзвичайні ситуації. – Прісноводні надзвичайні ситуації.
Гідродинамічні-процеси та	– Фільтрація.

явища.	<ul style="list-style-type: none"> – Суфозія. – Ерозія. – Абразія.
Види гідрологічно-небезпечних явищ	<ul style="list-style-type: none"> – Селі. – Межень. – Водопілля. – Паводок. – Повінь.
Загальні відомості про метеорологічні небезпечні явища	<ul style="list-style-type: none"> – Загальні відомості про метеорологічні небезпечні явища. – Основні характеристики ураганів, бурь і смерчів.
Розділ 3. Техногенна небезпека гідродинамічного характеру	
Загальні відомості про гідротехнічні споруди для водопостачання і водовідведення визначення і класифікація гідротехнічних споруд	<ul style="list-style-type: none"> – Загальні поняття про гідроспоруди. – Методики обстеження і паспортизації гідротехнічних споруд систем гідравлічного вилучення та складування промислових відходів. – Порядок здійснення державного технічного нагляду за судноплавними гідротехнічними спорудами та гідротехнічними спорудами портів, суднобудівних та судноремонтних заводів, що перебувають в експлуатації. – Правила технічної експлуатації річкових портових гідротехнічних споруд.
Загальні відомості про гідродинамічні аварії	<ul style="list-style-type: none"> – Загальні поняття про гідродинамічні аварії. – Гідродинамічні процеси і явища. – Підтоплення територій. – Заходи щодо зниження катастроф і втрат у зонах катастрофічного затоплення.
Розділ 4. Техногенна безпека підприємств, об'єктів, будівель та споруд	
Забезпечення пожежно-техногенної безпеки будівель і споруд промислових підприємств	<ul style="list-style-type: none"> – Характеристика і аналіз небезпеки будівель та споруд промислових підприємств. – Вимоги при проектуванні виробничих будівель та споруд. – Вимоги безпеки при експлуатації виробничих будівель та споруд.
Забезпечення техногенної безпеки будівель і споруд промислових підприємств	<ul style="list-style-type: none"> – Види обстежень, технічного стану виробничих будівель і споруд. – Оцінка технічного стану. – Паспортизація виробничих будівель і споруд.
Розділ 5. Небезпеки на транспорті	
Небезпеки трубопровідного транспорту	<ul style="list-style-type: none"> – Трубопроводи України, характеристика. – Правовий статус функціонування трубопроводів. – Небезпеки трубопровідного транспорту та його охорона магістральних трубопроводів.
Небезпеки на транспорті	<ul style="list-style-type: none"> – Загальні характеристики транспортних аварій. – Класифікація транспортних аварій.
Розділ 6. Надзвичайні ситуації терористичного походження	
Техногенні надзвичайні ситуації в наслідок терористичних актів	<ul style="list-style-type: none"> – Об'єкти хімічної промисловості. – Радіаційно-небезпечні об'єкти. – Об'єкти державного значення.
Розділ 7. Оцінювання небезпеки	
Система інтегральної безпеки із запобігання екстремальних та	<ul style="list-style-type: none"> – Концепція системи інтегральної безпеки із запобігання екстремальних та надзвичайних ситуацій. – Основні принципи побудови елементів системи

надзвичайних ситуацій	інтегральної безпеки. – Функції системи інтегральної безпеки із запобігання екстремальних та надзвичайних ситуацій.
Структура системи інтегральної безпеки	– Умови функціонування системи інтегральної безпеки регіонального рівня із запобігання екстремальних та надзвичайних ситуацій. – Показник комплексної оцінки стану безпеки об'єктів захисту регіонального рівня.
Розділ 8. Системи моніторингу довкілля	
Державна система моніторингу довкілля	– Загальні положення. – Основна мета та завдання державної системи моніторингу. – Організація та функціонування системи моніторингу.
Взаємовідносини системи моніторингу	– Загальні положення. – Питань створення системи моніторингу довкілля регіонального рівня.
Розділ 9. Методи та засоби контролю навколишнього середовища	
Загальні поняття про методи аналізу та контролю природного середовища та екологічну експертизу (МАКЕ)	– Методи аналізу. – Контроль за природним середовищем. – Екологічна стандартизація, нормування. – Екологічна експертиза. – Моніторинг природного середовища.
Розділ 10. Дистанційні методи дослідження надзвичайних ситуацій	
Аналіз супутникових даних дистанційного зондування Землі	– Цифрова картографія. – База даних. – Використання програм Mapinfo, ArcGIS. – Створення власної бази даних.
Вегетаційний індекс NDVI	– Снігозалягання. – Сніготанення. – Обводнення, русла рік повені, підтоплення.
Розділ 11. Техногенно-екологічний моніторинг	
Оптимізація змісту, періодичності та систематичності моніторингових досліджень	– Атмосферного повітря. – Ґрунтів. – Рослинного покриву. – Тваринного світу.
Оптимізація змісту, періодичності та систематичності моніторингових досліджень	– Геологічного середовища. – Сейсмічної ситуації. – Поверхневі води, ґрунтові і підземні води. – Ландшафтів та природно-заповідних і інших об'єктів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Кодекс цивільного захисту України (від 02.10.2012 р. № 5403-VI).
2. Закон України від 18.01.2001 р. № 2245-XIV “Про об'єкти підвищеної небезпеки”.
3. Постанова КМУ від 19.08.2002 р. № 1200 “Про затвердження Порядку забезпечення населення і особового складу невоєнізованих формувань засобами радіаційного і хімічного захисту”.
4. Постанова КМУ від 11.07.2002 р. № 956 “Про ідентифікацію і декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки”.

5. Наказ МНС від 06.08.2002 р. № 186 “Методика спостережень щодо оцінки радіаційної та хімічної обстановки”.
6. Наказ МВС від 30.12.2014 р. № 1417 “Правила пожежної безпеки в Україні”.
7. Наказ МВС від 05.11.2018 р. № 879 “Правила техногенної безпеки”.
8. Михайлюк О. П. Теоретичні основи пожежної профілактики технологічних процесів та апаратів / Михайлюк О. П., Олійник В. М., Мозговий Г. О. – Харків, 2004. – 407 с.
9. Павлюк Ю. Е. Пожежна та техногенна безпека основних небезпечних виробництв. Частина 1. Пожежна безпека процесів та апаратів основних небезпечних виробництв / Навчальний посібник / Ю. Е. Павлюк, О. Ф. Бабаджанова. – Львів: ЛДУ БЖД, 2008. – 231 с.
10. Тарнавський А. Б. Техногенна безпека АЕС: Частина 1 / Тарнавський А. Б., Сукач Р. Ю., Сукач Ю. Г. – Львів: Растр-7, 2014. – 372 с.
11. Воскобойников В. В. Устройство и обслуживание оборудования АЭС: Учеб. для ПТУ / В. В. Воскобойников. – М.: Высш. шк., 1991. – 304 с.